॥ श्री नरसिंहनखस्तुतिः ॥
पांत्वस्मान् पुरुहूतवैरिबलवन्मातंगमाद्यद् घटा-
कुंभोच्चाद्रिविपाटनाधिकपटुप्रत्येकवज्रायिताः ।
श्रीमत्कंठीरवास्यप्रततसुनखरा दारितारातिदूर- प्रध्वस्तध्वांतशांतप्रविततमनसा
भाविता भूरिभागैः ॥ १ ॥
लक्ष्मीकांत समंततोऽपि कलयन् नैवेशितुस्ते समं पश्याम्युत्तमवस्तु दूरतरतोऽपास्तं
रसो योऽष्टमः ।
यद्रोषोत्करदक्षनेत्रकुटिलप्रांतोत्थिताग्निस्फुरत्- खद्योतोपमविष्फुलिंगभसिता
ब्रह्मेशशक्रोत्कराः ॥ २ ॥

॥ इति श्रीमदानंदतीर्थभगवत्पादकृता श्रीनरसिंहनखस्तुतिः संपूर्णा ॥

ओम् ॥ श्रीमद्विष्ण्वंघ्रिनिष्ठातिगुणगुरुतमश्रीमदानंदतीर्थ -
त्रैलोक्याचार्यपादोज्ज्वलजलजलसत्पांसवोऽस्मान् पुनंतु ।
वाचां यत्र प्रणेत्री त्रिभुवनमहिता शारदा शारदेंदु-
ज्योत्स्नाभद्रस्मितश्रीधवलितककुभा प्रेमभारं बभार ॥ १ ॥
उत्कंठाकुंठकोलाहलजवविदिताजस्रसेवानुवृद्ध-
प्राज्ञात्मज्ञानधूतांधतमससुमनोमौलिरत्नावलीनाम् ।
भक्त्युद्रेकावगाडप्रघटनसधटात्कारसंघृष्यमाण- प्रांतप्रांग्र्यांघ्रिपीठ्
ओत्थितकनकरजःपिंजरा रंजिताशाः ॥ २ ॥
जन्माधिव्याध्युपाधिप्रतिहतिविरहप्रापकाणां गुणाना- मग्र्याणामर्पकाणां
चिरमुदितचिदानंदसंदोहदानाम् ।
एतेषामेष दोषप्रमुषितमनसां द्वेषिणां दूषकाणां दैत्यानामार्तिमंधे तमसि विदधतां
संस्तवे नास्मि शक्तः ॥ ३ ॥
अस्याविष्कर्तुकामं कलिमलकलुषेऽस्मिन् जने ज्ञानमार्गं वंद्यं
चंद्रेंद्ररुद्रद्युमणिफणिवयोनायकाद्यैरिहाद्य ।
मध्वाख्यं मंत्रसिद्धं किमुत कृतवतो मारुतस्यावतारं पातारं पारमेष्ठ्यं पदमपविपदः
प्राप्तुरापन्नपुंसाम् ॥ ४ ॥
उद्यद्विद्युत्प्रचंडां निजरुचिनिकरव्याप्तलोकावकाशो बिभ्रद्भीमो भुजे
योऽभ्युदितदिनकराभांगदाढ्यप्रकांडे ।
वीर्योद्धार्यां गदाग्र्यामयमिह सुमतिं वायुदेवो विदध्याद- ध्यात्मज्ञाननेता

यतिवरमहितो भूमिभूषामणिर्मे ॥ ५ ॥
संसारोत्तापनित्योपशमदसदयस्नेहहासांबुपूर- प्रोद्यद्विद्यानवद्यद्युतिम
णिकिरणश्रेणिसंपूरिताशः।
श्रीवत्सांकाधिवासोचिततरसरलश्रीमदानंदतीर्थ- क्षीरांभोधिर्विभिंद्याद्भवदनभिमतं
भूरि मे भूतिहेतुः ॥ ६ ॥
मूर्धन्येषोऽंजलिर्मे दृढतरमिह ते बध्यते बंधपाश- च्छेत्रे दात्रे सुखानां भजति
भुवि भविष्यद्विधात्रे द्युभर्त्रे ।
अत्यंतं संततं त्वं प्रदिश पदयुगे हंत संतापभाजा- मस्माकं भक्तिमेकां भगवत
उत ते माधवस्याथ वायोः ॥ ७ ॥
साभ्रोष्णाभीशुशुभ्रप्रभमभय नभो भूरि भूभृद्विभूति- भ्राजिष्णुर्भूर्ऋभूणां भवनमपि
विभोऽभेदि बभ्रे बभूवे ।
येन भ्रूविभ्रमस्ते भ्रमयतु सुभृशं बर्भृवद्दुर्भृताशान् भ्रांतिर्भेदावभासस्त्विति
भयमभिभूर्भोक्ष्यतो मायिभिक्षून् ॥ ८ ॥
येऽमुं भावं भजंते सुरमुखसुजनाराधितं ते तृतीयं भासंते भासुरैस्ते
सहचरचलितैश्चामरैश्चारुवेषाः ।
वैकुंठे कंठलग्नस्थिरशुचिविलसत्कांतितारुण्यलीलाल्-
आवण्यापूर्णकांताकुचभरसुलभाश्ले षसम्मोदसांद्राः ॥ ९ ॥
आनंदान्मंदमंदा ददति हि मरुतः कुंदमंदारनंद्या- वर्त्यामोदान् दधाना
मृदपदमुदितोद्गीतकैः सुंदरीणाम् ।
वृंदैरावंद्यमुक्तेंद्वहिमगुमदनाहींद्रदेवेंद्रसेव्ये मौकुंदे मंदरेऽस्मिन्नविरतमुदयन्मोदिनां
देवदेव ॥ १० ॥
उत्तप्तात्युत्कटत्विट्प्रकटकटकटध्वानसंघट्टनोद्य-
द्विद्युद्व्यूढस्फुलिंगप्रकरविकिरणोत्क्राथिते बाधितांगान् ।
उद्गाढं पात्यमाना तमसि तत इतः किंकरैः पंकिले ते पंक्तिर्ग्राव्णां गरिम्णा
ग्लपयति हि भवद्द्वेषिणो विद्वदाद्य ॥ ११ ॥
अस्मिन्नस्मद्गुरूणां हरिचरणचिरध्यानसन्मंगलानां युष्माकं पार्श्वभूमिं
धृतरणरणिकस्वर्गिसेव्यां प्रपन्नः ।
यस्तूदास्ते स आस्तेऽधिभवमसुलभक्लेशनिर्मोकमस्त- प्रायानंदं कथंचिन्न वसति
सततं पंचकष्टेऽतिकष्टे ॥ १२ ॥
क्षुत्क्षामान् रूक्षरक्षोरदखरनखरक्षुण्णविक्षोभिताक्षा- नामग्नानंधकूपे
क्षुरमुखमुखरैः पक्षिभिर्विक्षतांगान् ।

पूयासृङ्मूत्रविष्ठाकृमिकुलकलिले तत्क्षणक्षिप्तशक्त्या- द्यस्त्रव्रातादितांस्त्वद्द्विष
उपजिहते वज्रकल्पा जलूका: ॥ १३ ॥
मातर्मे मातरिश्वन् पितरतुलगुरो भ्रातरिष्टाप्तबंधो स्वामिन् सर्वांतरात्मन्नजर
जरयितर्जन्ममृत्यामयानाम् ।
गोविंदे देहि भक्तिं भवति च भगवन्नूर्जितां निर्निमित्तां निर्व्याजां निश्चलां
सद्गुणगणबृहतीं शाश्वतीमाशु देव ॥ १४ ॥
विष्णोरत्युत्तमत्वादखिलगुणगणैस्तत्र भक्तिं गरिष्ठा- माश्लिष्टे श्रीधराभ्याममुमथ
परिवारात्मना सेवकेषु ।
य: संधत्ते विरिंचश्वसनविहगपानंतरुद्रेंद्रपूर्वे- ष्वाध्यायंस्तारतम्यं स्फुटमवति सदा
वायुरस्मद्गुरुस्तम् ॥ १५ ॥
तत्त्वज्ञान् मुक्तिभाज: सुखयसि हि गुरो योग्यतातारतम्या- दाधत्से
मिश्रबुद्धींस्त्रिदिवनिरयभूगोचरान्नित्यबद्धान् ।
तामिस्रांधादिकाख्ये तमसि सुबहुलं दु:खयस्यन्यथाज्ञान् विष्णोराज्ञाभिरित्थं
श्रुतिशतमितिहासादि चाऽकर्णयाम: ॥ १६ ॥
वंदेऽहं तं हनूमानिति महितमहापौरुषो बाहुशाली ख्यातस्तेऽग्र्योऽवतार: सहित इह
बहुब्रह्मचर्यादिधर्मै: ।
सस्नेहानां सहस्वानहरहरहितं निर्दहन् देहभाजा- मंहोमोहापहो य: स्पृहयति महतीं
भक्तिमद्यापि रामे ॥ १७ ॥
प्राक् पंचाशत्सहस्रैर्व्यवहितममितं योजनै: पर्वतं त्वं
यावत्संजीवनाद्यौषधनिधिमधिकप्राण लंकामनैषी: ।
अद्राक्षीदुत्पतंतं तत उत गिरिमुत्पाटयंतं गृहीत्वा यांतं खे राघवांघ्रौ प्रणतमपि
तदैकक्षणे त्वां हि लोक: ॥ १८ ॥
क्षिप्त: पश्चात्सलीलं शतमतुलमते योजनानां स उच्च- स्तावद्विस्तारवांश्चाप्युपललव
इव व्यग्रबुद्ध्या त्वयाऽत: ।
स्वस्वस्थानस्थितातिस्थिरशकलशिलाजालसंश्लेषनष्ट- च्छेदांक: प्रागिवाभूत्
कपिवरवपुषस्ते नम: कौशलाय ॥ १९ ॥
दृष्ट्वा दुष्टाधिपोर: स्फुटितकनकसद्वर्म घृष्टास्थिकूटं निष्पिष्टं
हाटकाद्रिप्रकटतटतटाकातिशंको जनोऽभूत् ।
येनाजौ रावणारिप्रियनटनपटुर्मुष्टिरिष्टं प्रदेष्टुं किं नेष्टे मे स
तेऽष्टापदकटकतटित्कोटिभामृष्टकाष्ठ: ॥ २० ॥
देव्यादेशप्रणीतिद्रुहिणहरवरावध्यरक्षोविघाता- द्यासेवोद्यद्दयार्द्र:

सहभुजमकरोद्रामनामा मुकुंदः ।
दुष्प्रापे पारमेष्ठ्ये करतलमतुलं मूर्ध्नि विन्यस्य धन्यं तन्वन् भूयः
प्रभूतप्रणयविकसिताब्जेक्षणस्त्वेक्षमाणः ॥ २१ ॥
जघ्ने निघ्नेन विघ्नो बहुलबलबकध्वंसनाद्येन शोच-
द्विप्रानुक्रोशपाशैरसुविधृतिसुखस्यैकचक्राजनानाम् ।
तस्मै ते देव कुर्मः कुरुकुलपतये कर्मणा च प्रणामान् किर्मीरं दुर्मतीनां प्रथममथ
च यो नर्मणा निर्ममाथ ॥ २२ ॥
निर्मृद्नन्नत्ययत्नं विजरवर जरासंधकायास्थिसंधी- न्युद्धे त्वं स्वध्वरे वा पशुमिव
दमयन् विष्णुपक्षद्विडीशम् ।
यावत् प्रत्यक्षभूतं निखिलमखभुजं तर्पयामासिथासौ तावत्याऽऽयोजि तृप्त्या किमु
वद भगवन् राजसूयाश्वमेधे ॥ २३ ॥
क्ष्वेलाक्षीणाट्टहासं तव रणमरिहन्नुद्गदोद्दामबाहो- र्बह्वक्षौहिण्यनीकक्षपणसुनिपुणं
यस्य सर्वोत्तमस्य ।
शुश्रूषार्थं चकर्थ स्वयमयमथ संवक्तुमानंदतीर्थ- श्रीमन्नामन् समर्थस्त्वमपि हि
युवयोः पादपद्मं प्रपद्ये ॥ २४ ॥
द्रुह्यंतीं हृद्द्रुहं मां द्रुतमनिलबलाद्द्रावयंतीमविद्या- निद्रां विद्राव्य सद्यो
रचनपटुमथाऽपाद्य विद्यासमुद्र ।
वाग्देवी सा सुविद्याद्रविणद विदिता द्रौपदी रुद्रपत्न्याद्युद्रिक्ता- द्रागभद्राद्रहयतु
दयिता पूर्वभीमाऽज्ञया ते ॥ २५ ॥
याभ्यां शुश्रूषुरासीः कुरुकुलजनने क्षत्रविप्रोदिताभ्यां ब्रह्मभ्यां बृंहिताभ्यां
चितिसुखवपुषा कृष्णनामास्पदाभ्याम् ।
निर्भेदाभ्यां विशेषाद्द्विवचनविषयाभ्यामुभाभ्याममूभ्यां तुभ्यं च क्षेमदेभ्यः
सरसिजविलसल्लोचनेभ्यो नमोऽस्तु ॥ २६ ॥
गच्छन् सौगंधिकार्थं पथि स हनुमतः पुच्छमच्छस्य भीमः प्रोद्धर्तुं नाशकत्स
त्वमुमुरुवपुषा भीषयामास चेति ।
पूर्णज्ञानौजसोस्ते गुरुतम वपुषोः श्रीमदानंदतीर्थ क्रीडामात्रं तदेतत् प्रमदद सुधियां
मोहक द्वेषभाजाम् ॥ २७ ॥
बह्वीः कोटीरटीकः कुटिलकटुमतीनुत्कटाटोपकोपान् द्राक् च त्वं
सत्वरत्वाच्छरणद गदया पोथयामासिथारीन् ।
उन्मथ्यातथ्यमिथ्यात्ववचनवचनानुत्पथस्थांस्तथाऽन्या- न्प्रायच्छः स्वप्रियायै
प्रियतमकुसुमं प्राण तस्मै नमस्ते ॥ २८ ॥

देहादुत्क्रामितानामधिपतिरसतामक्रमाद्वक्रबुद्धिः क्रुद्धः क्रोधैकवश्यः कृमिरिव मणिमान् दुष्कृती निष्क्रियार्थम् ।
चक्रे भूचक्रमेत्य क्रकचमिव सतां चेतसः कष्टशास्त्रं दुस्तर्कं चक्रपाणेगुणगणविरहं जीवतां चाधिकृत्य ॥ २९ ॥
तद्दुष्प्रेक्षानुसारात्कतिपयकुनरैरादृतोऽन्यैर्विसृष्टो ब्रह्माऽहं निर्गुणोऽहं वितथमिदमिति ह्येष पाषंडवादः ।
तद्युक्त्याभासजालप्रसरविषतरूद्दाहदक्षप्रमाण– ज्वालामालाधरोऽग्निः पवन विजयते तेऽवतारस्तृतीयः ॥ ३० ॥
आक्रोशंतो निआशा भयभरविवशस्वाशयाश्छिन्नदर्पा वाशंतो देशनाशस्त्विति बत कुधियां नाशमाशा दशाऽशु ।
धावंतोऽश्लीलशीला वितथशपथशापाशिवाः शांतशौर्या– स्त्वद्व्याख्यासिंहनादे सपदि ददृशिरे मायिगोमायवस्ते ॥ ३१ ॥
त्रिष्वप्येवावतारेष्वरिभिरपघृणं हिंसितो निर्विकारः सर्वज्ञः सर्वशक्तिः सकलगुणगणापूर्णरूपप्रगल्भः ।
स्वच्छः स्वच्छंदमृत्युः सुखयसि सुजनं देव किं चित्रमत्र त्राता यस्य त्रिधामा जगदुत वशगं किंकराः शंकराद्याः ॥ ३२ ॥
उद्यन्मंदस्मितश्रीमृदुमधुमधुरालापपीयूषधारा–
पूरासेकोपशांतासुखसुजनमनोलोचनापीयमानम् ।
संद्रक्ष्ये सुंदरं संदुहदिह महदानंदमानंदतीर्थ श्रीमद्वक्त्रेंदुबिंबं दुरितनुदुदितं नित्यदाहं कदा नु ॥ ३३ ॥
प्राचीनाचीर्णपुण्योच्चयचतुरतराचारतश्चारुचित्ता– नत्युच्चां रोचयंतीं श्रुतिचितवचनां श्रावकांश्चोद्यचुंचून् ।
व्याख्यामुत्खातदुःखां चिरमुचितमहाचार्य चिंतारतांस्ते चित्रां सच्छास्त्रकर्तश्चरणपरिचरांछ्रावयास्मांश्च किंचित् ॥ ३४ ॥
पीठे रत्नोपक्लृप्ते रुचिररुचिमणिज्योतिषा सन्निषण्णं ब्रह्माणं भाविनं त्वां ज्वलति निजपदे वैदिकाद्या हि विद्याः ।
सेवंते मूर्तिमत्यः सुचरित चरितं भाति गंधर्वगीतं प्रत्येकं देवसंसत्स्वपि तव भगवन्नर्तितद्योवधूषु ॥ ३५ ॥
सानुक्रोशैरजस्रं जनिमृतिनिरयाद्यूर्मिमालाविलेऽस्मिन् संसाराब्धौ निमग्नांछरणमशरणानिच्छतो वीक्ष्य जंतून् ।
युष्माभिः प्रार्थितः सञ्जलनिधिशयनः सत्यवत्यां महर्षे– र्व्यक्तश्चिन्मात्रमूर्तिर्न खलु

भगवतः प्राकृतो जातु देहः ॥ ३६ ॥
अस्तव्यस्तं समस्तश्रुतिगतमधमै रत्नपूगं यथांधै- रर्थं लोकोपकृत्यै गुणगणनिलयः
सूत्रयामास कृत्स्नम् ।
योऽसौ व्यासाभिधानस्तमहमहरहर्भक्तितस्तत्प्रसादा- त्सद्यो विद्योपलब्ध्यै
गुरुतममगुरुं देवदेवं नमामि ॥ ३७ ॥
आज्ञामन्यैरधार्यां शिरसि परिसरद्रश्मिकोटीरकोटौ कृष्णस्याक्लिष्टकर्मा
दधदनुसरणादर्थितो देवसंघैः ।
भूमावागत्य भूमन्नसुकरमकरोर्ब्रह्मसूत्रस्य भाष्यं दुर्भाष्यं व्यस्य दस्योर्मणिमत
उदितं वेदसद्युक्तिभिस्त्वम् ॥ ३८ ॥
भूत्वा क्षेत्रे विशुद्धे द्विजगणनिलये रूप्यपीठाभिधाने तत्रापि
ब्रह्मजातिस्त्रिभुवनविशदे मध्यगेहाख्यगेहे ।
पारिव्राज्याधिराजः पुनरपि बदरीं प्राप्य कृष्णं च नत्वा कृत्वा भाष्याणि सम्यग्
व्यतनुत च भवान् भारतार्थप्रकाशम् ॥ ३९ ॥
वंदे तं त्वा सुपूर्णप्रमतिमनुदिनासेवितं देववृंदै- र्वंदे वंदारुमीशे श्रिय उत नियतं
श्रीमदानंदतीर्थम् ।
वंदे मंदाकिनीसत्सरिदमलजलासेकसाधिक्यसंगं वंदेऽहं देव भक्त्या भवभयदहनं
सज्जनान्मोदयंतम् ॥ ४० ॥
सुब्रह्मण्याख्यसूरेः सुत इति सुभृशं केशवानंदतीर्थ- श्रीमत्पादाब्जभक्तः
स्तुतिमकृत हरेर्वायुदेवस्य चास्य ।
तत्पादार्चादरेण ग्रथितपदलसन्मालया त्वेतया ये संराध्यामू नमंति प्रततमतिगुणा
मुक्तिमेते व्रजंति ॥ ४१ ॥
॥ इति कविकुलतिलकश्रीमत्त्रिविक्रमपंडिताचार्यकृता वायुस्तुतिः संपूर्णा ॥

॥ श्री नरसिंहनखस्तुतिः ॥
पांत्वस्मान् पुरुहूतवैरिबलवन्मातंगमाद्यद् घटा-
कुंभोच्चाद्रिविपाटनाधिकपटुप्रत्येकवज्रायिताः ।
श्रीमत्कंठीरवास्यप्रततसुनखरा दारितारातिदूर- प्रध्वस्तध्वांतशांतप्रविततमनसा
भाविता भूरिभागैः ॥ १ ॥
लक्ष्मीकांत समंततोऽपि कलयन् नैवेशितुस्ते समं पश्याम्युत्तमवस्तु दूरतरतोऽपास्तं
रसो योऽष्टमः ।
यद्रोषोत्करदक्षनेत्रकुटिलप्रांतोत्थिताग्निस्फुरत्- खद्योतोपमविष्फुलिंगभसिता

ब्रह्मेशशक्रोत्कराः ॥ २ ॥
॥ इति श्रीमदानंदतीर्थभगवत्पादकृता श्रीनरसिंहनखस्तुतिः संपूर्णा ॥